

A Pécsi Ítéltábla a dr. Patócs Ilona ügyvéd (fél címe) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Révész Mária jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen törzskönyv kiadása iránt indított perében a Zalaegerszegi Törvényszék 2016. február 17. napján kelt 4.P.20.004/2016/9. számú ítélete ellen a felperes által 10. sorszám alatt előterjesztett és 12. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 7.500 (hétezer-öt száz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A 2005. július 2. napján kötött változó kamatozású devizaalapú kölcsönszerződés szerint az alperes a felperesnek mint adósnek személygépkocsi 12 % önrésszel történő megvásárlásához 120 havi futamidőre 2.596.000 forint összegű kölcsönt nyújtott.

A szerződésben foglaltak szerint az Általános Szerződési Feltételekben szabályozott törlesztőrészlet-változás a CHF LIBOR és a CHF árfolyam szerződésben meghatározott időpontban és mértékben történő változásának függvénye. A kölcsönszerződés záró része vastagon szedett betűkkel tartalmazta, hogy a „Jelen kölcsönszerződés egyedi része kizárólag az **XXXX-0000** számú Általános Szerződési Feltételekkel - illetve annak esetleges módosításával - együtt érvényes, amelynek a vételi jogos és az adásvételi szerződéssel együtt történő átvételét és megértését az Adós ezen szerződés aláírásával is igazolja.”

A kölcsönszerződés általános szerződési feltételeinek 3. pontja a kölcsönszerződés hatályba lépésének feltételei között tüntette fel egyebek mellett a biztosítéki megállapodásokat, így a h) pont értelmében azt, hogy a Bank és az Adós között a kölcsönszerződés egyedi részében meghatározott járműre a Bank javára - az Adós által választott konstrukció függvényében - vételi jog alapítása tárgyában érvényes megállapodás létrejött vagy a kölcsönszerződés egyedi részében meghatározott gépjárműre a bank javára érvényes ingó jelzálogjog alapítása szükséges.

Itt tartalmazta a megállapodás, hogy amennyiben a futamidő az 5 évet meghaladja, a 4. év leteltekor az Adós a kölcsönből vásárolt gépjárműre a Bank javára ismét vételi jogot enged a futamidő még hátralévő időtartamára + 1 hónapra a jelen szerződés mellékletét képező vételi jog alapítása tárgyában létrejött megállapodásban foglalt tartalommal.

A szerződés 4. pontjában az adós kártérítési felelősséget vállalt azért, hogy a jogszabály által előírt kötelező gépjárműtörzskönyv kiadása iránti kérelmet - amelyben a gépjárműtörzskönyv kizárólagos jogosultjaként a Bank, kézbesítési címként a Bank székhelye van megjelölve, továbbá tartalmazza a

Bank által bejegyezni kért tulajdoni korlátozást - az illetékes hatóságnak benyújtja vagy az eladó márkakereskedővel benyújtatja. Az Adós ugyanitt tudomásul vette, hogy a Bank javára a fenti okiratokba bejegyzésre került korlátozásokat a kölcsönszerződésből eredő tartozása maradéktalan kiegyenlítéséig nem jogosult törölni és ezen időpontig kizárólag a Bank jogosult a törzskönyv hatóságtól történő átvételére és őrzésére, valamint az afeletti rendelkezésre. Az Adós kötelezettséget vállalt, hogy amennyiben a gépjármű törzskönyvét tévesen neki adta át, illetve küldte meg a hatóság, vagy a gépjárművet törzskönyv nélkül helyezték forgalomba, a birtokába került törzskönyvet függetlenül attól, hogy annak kiállítására kinek a kérelmére vagy hivatalból került-e sor, a Banknak haladéktalanul átadja.

A 4. pont nyolcadik bekezdésének rendelkezése szerint tudomásul vette az Adós, hogy a Bank, mint a törzskönyv kizárólagos jogosultja, a *futamidő során bármikor* jogosult a törzskönyv kiállítását kérni az illetékes hatóságtól, a Bank jogosult azt kizárólag átvenni és *a kölcsönszerződésből eredő valamennyi tartozás kiegyenlítéséig őrizni*.

A 4. pont tizenegyedik bekezdése tartalmazta azon rendelkezést, hogy a Bank a birtokába került törzskönyvet a szerződés megszűnését követően akkor bocsátja az Adós rendelkezésére, ha az Adós a jelen szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

Rögzítették a felek, hogy a fentiek megszegése súlyos szerződésszegésnek minősül, ami a kölcsönszerződés Bank által történő azonnali hatályú felmondását vonhatja maga után.

2005. július 2. napján a peres felek vételi opciós jog alapításáról szóló megállapodást is kötöttek, utalva a közöttük létrejött kölcsönszerződésre, azzal, hogy a forgalmi engedélyre, a gépjármű törzskönyvre, az érvényesítő címkére vonatkozó egyéb rendelkezéseket a kölcsönszerződés egyedi és általános része tartalmazza.

E megállapodás 9. pontja szerint a vételi jog a forgalmi engedélynek a kötelezett, mint tulajdonos nevére történő kiállításától számított 5 évig illeti meg a bankot. Amennyiben a bank a vételi jogával eddig az időpontig nem él és/vagy a kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettség maradéktalanul kiegyenlítésre kerül, a vételi jog megszűnik. Amennyiben a bank vételi joga a fentiek szerint megszűnt, úgy a birtokában lévő, a vételi jog tárgyát képező gépjármű törzskönyvét, valamint a bank javára a forgalmi engedélybe és a gépjármű törzskönyvébe bejegyzett rendelkezési korlátozás illetékes hatóságnál történő töröltetéséhez szükséges nyilatkozatot haladéktalanul kiadja a kötelezett részére.

Az alperes a kölcsönszerződés alapján teljesített, a személygépkocsi törzskönyvét birtokba vette.

A felperes 2013. évig jellemzően szerződésszerűen törlesztett, 2014. évben azonban a teljesítéssel felhagyott. Az elszámolás eredményeként 2015. április 20. napján az alperes által nyilvántartott tőketartozásának összege 1.721.259 forint volt.

2014. március 11. napján a felperes felszólította az alperest a vételi jog törléséhez szükséges nyilatkozat megadására és a törzskönyv kiadására, mely utóbbitól az alperes elzárkózott.

A felperes elsődlegesen kérte annak megállapítását, hogy az alperes jogalap nélkül birtokolja a törzskönyvet, kérte, hogy a bíróság a Ptk. 193.§ (1) bekezdése alapján kötelezze az alperest annak kiadására.

A felperes keresetét másodlagosan a régi Ptk.228.§-ának (3) bekezdésére, 209.§-ának (1) bekezdésére, 209/A.§-ának (2) bekezdésére, valamint 205.§-ának (2) bekezdésére alapítva kérte annak megállapítását, hogy a kölcsönszerződés, valamint a vételi jog alapításáról szóló megállapodás vonatkozó rendelkezései semmisek, illetőleg az ÁSZF nem vált a szerződés részévé, ezért az alperesnek nincs jogalapja a törzskönyvet magánál tartania: kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a törzskönyv kiadására.

Előadta, hogy az általános szerződési feltételek 4. pontjának azon bekezdése, mely szerint a kölcsönszerződésből eredő tartozás maradéktalan kiegyenlítéséig kizárólag az alperes jogosult a törzskönyv átvételére, őrzésére, valamint az afeletti rendelkezésre, jogszabályba ütközik, mert a törzskönyv átadására a vételi jog biztosítása érdekében került sor, ezáltal annak őrzésére is vonatkozik a Ptk.-ban szabályozott 5 éves maximális időtartam. Arra is hivatkozott, hogy az általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, mert azokat nem volt lehetősége megismerni a szerződés megkötése előtt.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

Vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a törzskönyv alperes általi birtoklásának joga a kölcsön visszafizetése iránti kötelezettség önálló atipikus biztosítékának minősül-e vagy az kizárólag a vételi joghoz kapcsolódik, a vételi jog gyakorolhatóságát hivatott megkönyvíteni.

Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy az ÁSZF 4. pontjának rendelkezései a törzskönyv birtoklásának jogát önálló atipikus biztosítékként szabályozzák, így az alperes jogszerűen zárkózott el a törzskönyv kiadásától. A törzskönyv őrzésének lehetősége a vételi jogon (és a halasztott hatályú adásvételen) túli biztosítékot hozott létre, az független a vételi jogtól, önálló biztosítékkul szolgál.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a kölcsönszerződésben írásban elismerte, hogy az általános szerződési feltételek tartalmát megismerte, a kölcsönszerződést ezt követően írta alá, az ÁSZF külön aláírása nem volt szükséges. Nem tekinthető az alperes szokásos szerződési gyakorlatától lényegesen eltérő kikötésnek az ÁSZF azon rendelkezése, mely szerint a kölcsönszerződésből eredő követelés maradéktalan kiegyenlítéséig a törzskönyvet az alperes jogosult birtokban tartani.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a törzskönyv birtoklásának joga nem sérti a 93/13 EKG irányelv 3. cikkében foglaltakat. Nem okoz jelentős egyenlőtlenséget a peres felek jogaiban és kötelezettségeiben, ha a törzskönyv birtoklását a szerződés teljesítésének biztosítékeként határozták meg.

Az elsőfokú bíróság értelmezésében a felperesnek egy kereseti kérelme volt, amely marasztalásra, törzskönyv kiadására kötelezésre irányult. Ennek jogalapját határozta meg a felperes különböző módokon elsődleges, illetve másodlagos keresetében, azaz a felperes látszólagos keresethalmazatot érvényesített. Az elsőfokú bíróság emiatt a megállapítás iránti megfogalmazást nem tartotta önálló kereseti kérelemnek, ugyanakkor kifejtette, hogy amennyiben a felperes ezt külön kereseti kérelemként kívánta előterjeszteni, úgy az nem megalapozott. A kölcsönszerződéssel együtt megkötött adásvételi szerződés, illetve opciós szerződés az ügyben elbírálandó jogkérdés szempontjából irreleváns volt, az opciós szerződés megszűnt, az adásvételi szerződés nem léphet hatályba, az ügyben egyik sem alkalmazandó.

A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetének teljesítését, másodlagosan felvetette az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének szükségességét is.

Kifejtette, hogy az ítéleti indokolással ellentétben az ÁSZF 4. pontja nem önálló atipikus biztosítékként, hanem a forgalmi engedélybe „bejegyzésre kerülő korlátozásokkal”, tehát az opciós vételi joggal együtt említi a törzskönyvet. Ez alapján egyértelmű, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor az alperes is az opciós vételi joggal együtt kezelte a törzskönyvet és azt utólag igyekszik önálló atipikus biztosítékként beállítani. A felperes álláspontja szerint mindezt alátámasztja a vételi opciós jog alapításáról szóló megállapodás 9. pontja, mely alapján egyértelmű, hogy akkor jár vissza a törzskönyv, amennyiben a bank vételi joga megszűnt. Nem helytálló az elsőfokú ítélet azon érvelése sem, miszerint az opciós szerződés megszűnésének nincs relevanciája. Arra is hivatkozott a felperes, hogy amennyiben az ÁSZF értelmezésében vita van, úgy a számára, mint fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Kifogásolta a törvényszék azon

indokolását, hogy 10 év után már nem hivatkozhat eredménnyel arra, hogy az általános szerződési feltételeket nem ismerte meg. Álláspontja szerint életszerű, hogy fogyasztóként a szerződés aláírása után nem nézett utána, hogy mi az, amiről esetlegesen nem tájékoztatta az alperes és ezt csak a jelen perre történő felkészülés során tette meg. Az alperes azon nyilatkozata, hogy az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségébe kifüggesztette, a honlapján közzétette és a kereskedésben is kihelyezte az általános szerződési feltételeket, a perben nem volt bizonyított.

Hivatkozott arra a felperes, hogy a Ptk.205/A.§ alapján az általános szerződési feltételt használó felet terheli annak bizonyítása, hogy a szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták. A Ptk.205/B.§ (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

Hivatkozott az EBH2011.2413. számú jogesetben foglaltakra, mely szerint a blanketta szerződésben annak rögzítése, hogy a fogyasztó elolvasta és akaratával egyezően nyilvánította a szerződésben és annak mellékletében foglaltakat, nem jelenti, hogy azok egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek tekintendők.

Hivatkozott továbbá a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 2. pontjára, mely szerint vélelem szól amellet, hogy az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalta meg.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetést levonva, maradéktalanul helyes döntést hozott.

A felperes fellebbezésében pontosan hivatkozott a perbeli jogviszonyra alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/B.§ (1) bekezdésére, miszerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Ebből a fogalom meghatározásból azonban az következik, hogy az általános szerződési feltételek - szemben a fellebbezés egyéb utalásaival - nem a megismerésükkel és különösen nem az egyedi megtárgyalásukkal válhatnak a szerződés részévé. Sőt, az egyedi megtárgyalás az általános szerződési feltételkénti minősítést egyenesen kizárja, mivel az általános szerződési feltétel az 1959-es Ptk.205/A.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint csak olyan feltétel lehet, amelyet a felek egyedileg nem tárgyalta meg.

A perbeli esetben a felperes által kötött kölcsönszerződésnek az ún. egyedi része csak a leglényegesebb feltételeket tartalmazza, a kölcsönkihelyezéssel üzletszerűen foglalkozó pénzügyi intézetek általános gyakorlata szerint jelentős mértékben támaszkodik az általános szerződési feltételekre. Az általános szerződési feltételek kötelembeli súlya, jelentősége a felperes által aláírt kölcsönszerződésből egyértelműen kiviláglik, a szöveg több helyen utal e feltételekre, a vastag szedés folytán a megjelenítés is figyelemfelkeltő. Ha az alperes az egyedi szerződésben rögzítettekkel szemben valóban nem adta volna át a szerződéskötéskor az üzletszabályzatot, ezt a felperesnek jeleznie kellett volna és követelni a dokumentum rendelkezésre bocsátását. Ha a felperes az általános szerződési feltételekre és azok átadására vonatkozó egyértelmű utalást tartalmazó szerződést enélkül is aláírta, ezzel azt fejezte ki, hogy nem tart igényt a feltételek tényleges megismerésére, hanem bizalmi alapon tudomásul veszi azok szerződés részévé válását. Amennyiben ez így történt, a felperes a szerződéskötéskor a kellő körülményekről is lemondott, e mulasztásra azonban előnyök szerzése végett nem hivatkozhat. A szerződési feltételek ismeretére

utal ugyanakkor, hogy a szerződő felek az abban foglaltaknak megfelelően jártak el; a törzskönyv kiállítását követően az alperes birtokába került, a felperes pedig ezt tudomásul vette.

A törzskönyv kiadásának kérdésében az elsőfokú bíróság helyes felismerése szerint a szerződés 1959-es Ptk. 207.§ (1) bekezdése szerinti értelmezésével azt kellett tisztázni, hogy a gépjármű törzskönyvének birtokban tartására vonatkozó jogosultságot a peres felek a Ptk.-ban nem nevesített, önálló atipikus biztosítékként kötötték-e ki, az a kölcsönszerződés önálló biztosítékaul szolgál-e.

Önmagában annak rögzítése, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönbevevői kötelezettség maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, nem minősül ilyen kikötésnek. A kölcsönszerződés értelmezésével kell megállapítani, hogy a törzskönyv birtokban tartására való jogosultság csak a vételi jog, illetve az azzal összefüggő elidegenítési és terhelési tilalom biztosítására szolgál, vagy a vételi jogtól függetlenül is jelentőséggel bír.

A perbeli kölcsönszerződés szövegezéséből egyértelműen levonható az a következtetés, hogy az alperes akkor is jogosult magánál tartani a törzskönyvet, ha az e jogosultságok alapján szolgáló opciós joga megszűnt. Az általános feltételek ugyanis nyitva hagyják azt a kérdést, hogy a szerződést biztosítása vételi jog alapítására vagy ingó jelzálogjog alapítására vonatkozó megállapodás megkötésével történik-e; ettől függetlenül (lényegében bármelyik esetre szólóan) rendelkezik azonban a törzskönyvvel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről, ami alapvető ellentmondásban áll a felperes azon hivatkozásával, hogy a törzskönyv birtoklása kizárólag a vételi joghoz kötődne.

A kölcsönszerződés és az opciós szerződés is tartalmaz a törzskönyv birtokban tartásával kapcsolatos rendelkezéseket. Így a vételi jog fennállásáig az alperesnek mintegy kettős jogalapja van a törzskönyv őrzéséhez, melyből az egyik megszűnése azonban a másik jogalapra nem hat ki.

Az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság a felperes keresetét akként értelmezte, hogy az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet kifejezetten nem tartalmaz, az érvénytelenségi okokat csak a törzskönyv kiadásának indokaként, alapjaként hivatkozta.

Az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha az egyértelműségét illetően kételyt ébresztő kereseti kérelem mibenlétét tisztázza. Ennek elmaradása az adott esetben azonban nem vezetett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mivel az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kitért arra is, hogy miért nem látta megállapíthatónak a szerződési feltételek tisztességtelenségét.

A másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a törzskönyvre vonatkozó szerződési rendelkezések az 1959-es Ptk. 209.§ (1) bekezdésére figyelemmel nem minősülnek tisztességtelen szerződési feltételeknek.

A perbelihez hasonló, hosszú futamidejű kölcsönszerződések biztosítására az adott esetben kevés a gyakorlatban is hatékony megoldást jelentő jogi lehetőség. A hitelezőnek jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy valamiféle biztosítékkal az opciós jog lejártát követően is rendelkezhessen. Nem jelent indokolatlan előnyt a hitelező javára, ha a kölcsönből vásárolt gépjármű rendeltetésszerű használatát nem érintő tartozéka feletti tulajdonosi részjogosultságok egyikére igényt tart mindaddig, amíg a (perbeli esetben 88%-ban) általa finanszírozott vételárral összefüggő tartozását az adós meg nem fizeti.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp.239.§-a folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesi jogi képviselő másodfokú eljárásban felmerült munkadíját, amit a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján állapított meg.

P é c s , 2016. szeptember 29.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogyicska Petra s.k. bíró